

Petr Matějů, Klára Vlachová et al.: Nerovnost, spravedlnost, politika. Česká republika 1991-1998

Praha, Sociologické nakladatelství 2000, 402 s.

Monografie zhodnocuje práce na několika výzkumných projektech týmu vedeného Petrem Matějům, resp. K. Vlachovou a J. Večerníkem v Sociologickém ústavu AV ČR. Přináší vývojový pohled na otázky týkající se sociální transformace české společnosti v 90. letech končícího století. Část první pojednává o konzistenci objektivních a subjektivních stránek sociálního statusu, část druhá přináší pohled na změny v percepci nerovností a v představách o

sociální spravedlnosti a třetí část sleduje proměny politických postojů a volební chování českých voličů. Ilustrativní pojednání dat je formou grafů a tabulek, každá kapitola přináší obecné závěry. Jde o empirickou práci, která staví na datech z rozsáhlých kvantitativních komparativních výzkumů provedených v České republice, stejně jako z mezinárodních srovnávacích výzkumů. Na datech jsou testovány nejdůležitější hypotézy, které se týkají obnovy vazeb mezi důležitými dimenzemi sociálního systému, u nichž došlo u nás v období tzv. reálného socialismu k vážné erozi.

-js-

John Higley, György Lengyel (ed.): Elites After State Socialism

Lanhan, Rowman and Littlefield 2000, 252 pp.

Nakladatelství Rowman and Littlefield (dříve známé jako University Press of America) vydalo počátkem roku 2000 knihu *Elites After State Socialism*, jehož editoři jsou John Higley, profesor University of Texas, Austin, a György Lengyel, profesor Budapest University of Economic Sciences. Na úvodní stať obou editorů věnované žhavé teoretické problematice konfigurace elit v postsocialistickém období navazuje série statí autorů z různých zemí. Všechny texty v knize jsou výsledkem více než dvouleté přípravy. Obsahují jak empirické informace a analýzy, tak teoretické úvahy a interpretace a zobecnění. V první části věnované buď proměnám elit v širším pojetí, nebo přednostně změně politických elit, jsou zastoupeny tyto země: Česká republika (P. Machonin a M. Tuček), Slovensko (J. A. Gould a S. Szomolányi), Ma-

d'arsko (R. L. Tökés), Polsko (B. Mach a W. Wesolowski), Německo (C. Welzel), Srbsko (M. Lazič). V druhé části, pojednávající o změnách ekonomických elit, se referuje o těchto zemích: Chorvatsko (D. Sekulič a Z. Sporer), Maďarsko (G. Lengyel a A. Bartha), Rusko (D. Lane), Bulharsko (D. Kostova), Bulharsko, Česká republika, Maďarsko a Polsko (Á. Róna-Tas a J. Böröcz). Závěrečnou stať, analyzující osudy teorie elit a marxismu ve XX. století napsali J. Higley a J. Pakulski. Kniha je opatřena kvalitně zpracovaným rejstříkem.

Z recenze T. A. Baylise, University of Texas, St. Antonio: „*Výtečný sborník. (...) Studie se dobře doplňují, je možno se seznámit s mnoha výrazně odlišnými 'hlasy' k otázce elit. (...) Vědecká úroveň dosahuje nejvyšších standardů, text je jasný a dostupný. Znamená podstatný pokrok v literatuře jak o postkomunismu, tak o elitách.*“

P.M.

J. Machačová, J. Matějček: Sociální pozice národnostních menšin v českých zemích 1918-1938

Opava, Slezský ústav Slezského zemského muzea 1999, 289 s.

Cílem publikace bylo zjistit, do jaké míry působila sociální situace národnostních menšin v českých zemích na postoje jejich příslušníků k novému československému státu a zda to

opravňovalo jejich iredentu a politiku přispívající k likvidaci Československa. Záměrně si autoři nevšímají subjektivních pocitů příslušníků národnostních menšin k jejich sociální situaci. Srovnávajíc situaci německé, polské, židovské a cikánské menšiny se situací větší nového českého obyvatelstva, docházejí k závěru, že „objektivní situace“ se u menšin nelišila od situace české většiny leda v některých časových posunech měnících se sociálních